

med eller at fortrænge den private Undervisning. Jeg mener, at det virkelige Forhold fra Statens Side maa være det, som efterhaanden har fæstnet sig paa de forskellige Omraader af Undervisningen, at statsledet Undervisning og privat ledet Undervisning maa eksistere samtidig, og at man ad den Vej naar det bedste Resultat. Men naar der her er Tale om Oprettelse af en Statsanstalt til Uddannelse af Lærereinder, maa det jo erindres, at der hidtil udelukkende har fundet privat ledet Undervisning Sted med en lille Statsunderstøttelse, og at det er en Afvigelse fra, hvad der finder Sted paa saa at sige alle andre Undervisningsomraader; det hele er overladt til den private Ledelse, og det er en Anomali, som tillige indeholder, mener jeg, en Uretfærdighed mod Kvinderne. Jeg tror ikke, at man fra Lovgivningsmagtens Side mere tænker paa at nedlægge alle eller i alt Fald nogle af Seminarierne for Mænd, og jeg for mit Vedkommende vil tilføje, at jeg tænker ikke paa og agter ikke at nedlægge særlig Ranum Seminarium eller omdanne det. Jeg kan ikke gaa med til at nedlægge det som Seminarium for Uddannelse af mandlige Lærere. Naar man altsaa efterhaanden kan sige gennem de forskellige Forhandlinger, som jo nu snart i en Menneskealder have været førte, at være kommen til, at man vil bevare de nu bestaaende statsledede Seminarier for Mænd ved Siden af de private Seminarier, mener jeg, at det, naar man i øvrigt anerkender, at Lærereinderne tilføre Skolen en virkelig Kraft, som den har godt af, vil være en Anomali, om man for deres Vedkommende siger: udelukkende privat Uddannelse, og ikke lader dem saa den pekuniære Støtte og den Regulering, som den statslede Undervisning kan give og alene kan give. Jeg mener derfor, at det er i Overensstemmelse med de Bestræbelser og Beje, som man efterhaanden har fæstnet sig til og er gaaet ind paa gennem de mange Forhandlinger, der have fundet Sted. Naar jeg siger, at her trænges der til et Kvindeseminarium, her er et Hul, her er noget, som endnu maa ske fra Statens Side, naar man vil gøre for Kvinders Uddannelse til Lærereinder, hvad man har gjort for de mandlige Seminarister. Det er saa lidt min Tanke herved at komme paa nogen særegen Maade den privat ledede Undervisning i Bejen, at jeg for mit Vedkommende er betænkt paa, hvis en saadan Skole som denne bliver oprettet samtidig, fordi jeg ser, at den ikke kan fyldestgøre paa forskellige Punkter, som netop særlig vedrøre Midt- og Vestjylland, at søge at stætte Statsunderstøttelse til private Anstalter, der særlig

kunne antages paa en god Maade at uddanne til det, som kaldes Bogeskolen.

Naar det ærede 2det Medlem for 11te Pres (Th. Nielsen), som i øvrigt ikke stillede sig uvillig overfor Planen, særlig har forlangt et Bevis for, en Godtgørelse af Nødvendigheden af denne Statskole for Kvinder, skal jeg sige, at Begrebet Nødvendighed er jo noget elastisk, og det er muligt, at han for saa vidt vil fordre et Bevis, som jeg ikke kan føre. Jeg tror imidlertid at kunne sige saa meget, at denne Statskole er højt ønskelig, fordi den virkelig er Trang til den. Denne Trang viser sig for det første deri, at der stadig er megen Trang til eksaminerede eller i alt Fald uddannede Lærereinder. Det er ganske sikkert, at denne Trang er meget stærk mange Steder, Tilbudet er ikke stort, selv i Købstæderne, langt fra stort nok til, at der kan være et Udvalg, det har jeg tilstrækkelige Oplysninger om; det er aldeles utilstrækkeligt i visse Egne af Jylland, hvor Forholdet er saa meget mere ugunstigt, fordi det Supplement, man har haft for en vis Del af Undervisningen i de saakaldte Winterlærere nu ogsaa svigter. Der foreligger Indstillinger eller Udtalelser om, at man ikke kan stætte de saakaldte Winterlærere mere, og heller ikke, hvad man derefter har ønsket Lærereinder, og derfor ikke har kunnet sætte Winter-skolen i Gang i rette Tid og paa sædvanlig forefærdig Maade. Der er virkelig Trang, en stigende og vedblivende Trang til Lærereinder i Almueskolen. Der er ogsaa Trang til, at Uddannelsen af saadanne Lærereinder kan strække sig til andre Samsundslag end saadanne, hvorfra hidtil Lærereinderstanden væsentlig har været rekruteret. Det er jo ogsaa netop dette Forslags Motivering af, at Anstalten henlægges til Jylland — det er ikke givet, at det just skal være i en Købstad; jeg har uægtelig tænkt mig den ved en Købstad — at den helst skal ligge under Forhold, som ogsaa ville muliggøre, at en Del af Gaardmandsklassen lige saa vel kunde søge til den, fordi jeg mener, at der er Trang til at søge Lærereinder ogsaa fra den Side til den Anvendelse, der er Spørgsmaal om i saa stort Omfang, nemlig i Almueskoler paa Landet.

Og saa er der endelig Trang til den for Privatundervisningen selv. Der er Trang fra det Standpunkt, at man maa ønske ved Privatundervisningen af Lærereinder at have en Normal- eller Mønsterskole, hvor Uddannelsen bliver saaledes fastsat, at der kan ses hen til den, som det jo fornødtvis bør ønskes, og hvorefter de private Anstalter selv kunne indrette Forbringerne og Uddannelsesmaaden med den